

Mastergruppe for forenkling af Fælles Mål

19. juni 2013

Master for forenkling af Fælles Mål

Notatet beskriver mastergruppen for forenklingen af Fælles Måls anbefaling til børne- og undervisningsministeren til en master for forenkling af Fælles Mål. Masteren indbefatter anbefalinger om de grundlæggende begreber for arbejdet, måltipe for forenklede Fælles Mål, fagstruktur, krav til vejledning mv.

1. Rammerne for arbejdet med forenkling af Fælles Mål

Det fremgår af regeringens folkeskoleudspil »*Gør en god skole bedre – et fagligt løft af folkeskolen*«, at regeringen foreslår, at "Fælles Mål" for dansk og matematik forenkles inden udgangen af 2013 med henblik på, at de bedre kan anvendes af lærerne i undervisningen, og at det bliver tydeligt for lærere, ledere, forældre og elever, hvad det forventes, at den enkelte elev kan på hvert klassetrin. Med udgangspunkt i erfaringerne fra ændring af Fælles Mål for dansk og matematik vil Fælles Mål for resten af fagrækken ligeledes blive forenklet og væsentligt reduceret inden skolestart 2014.

Ifølge kommissoriet har arbejdet med forenkling Fælles Mål til formål at formulere mål, som sætter elevernes læringsudbytte tydeligere i centrum og understøtter lærerens arbejde med målstyret undervisning. Herudover skal forenklede Fælles Mål understøtte Ministeriet for Børn og Undervisning og kommunernes kvalitetsudvikling af folkeskolen med henblik på at styrke elevernes læring.

Forenklingen af Fælles Mål skal medføre, at:

- Målene understøtter lærernes daglige arbejde med planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisningen.
- Ledere, forældre og elever forstår målene godt nok til at være aktive medspillere i forhold til elevernes læring.
- Omfanget og antallet af Fælles Mål reduceres og forenkles væsentligt.
- Der sikres sammenhæng til dagtilbuddenes pædagogiske læreplaner og til ungdomsuddannelsernes faglige mål med henblik på at sikre den bedst mulige faglige sammenhæng og overgang til både de gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne.
- Målene i højere grad understøtter arbejdsformer for fremtidens folkeskole, herunder varieret undervisning og anvendelse af alternative læringsmiljøer, praksis- og handlingsorienteret undervisning og øget brug af it-baseret undervisning.
- Målene digitaliseres og understøttes via vejledninger og værktøjer fx med konkrete eksempler på, hvordan undervisningen kan tilrettelægges.

Mastergruppen er enig om, at forenkling ikke må blive en forsimpning. Drøftelser i mastergruppen har peget på en række hensyn, som er afgørende for, at forenkling af Fælles Mål lever op til formålet om, at målene bedre kan anvendes af lærerne, samt at det bliver tydeligt for lærere, ledere, forældre og elever, hvad det forventes, at den enkelte elev kan på hvert klassetrin.

Forenklede Fælles Mål:

- Sigter mod elevens læringsudbytte. Forenklede Fælles Mål skal være læringsmål.
- Understøtter lærerne i deres arbejde med elevernes progression og undervisningsdifferentiering. En tydeliggørelse af, hvad eleverne kan på hvert klassetrin, kan både imødekommes i de bindende mål og i det vejledende materiale.
- Understøtter ledelsen i dens arbejde med at forankre Fælles Mål i skolens pædagogiske og organisatoriske udvikling.
- Motiverer eleverne og styrker forældrenes inddragelse i elevernes læring.
- Bidrager til styring af folkeskolen som grundlag for øget feedback og evaluering – både på kommune-, skole-, klasse- og elevniveau.

2. Definition af grundlæggende begreber

Mastergruppen anbefaler, at rammen for forenklede Fælles Måls måltyper er *Den danske Kvalifikationsramme for Livslang Læring*.¹ Der skelnes i kvalifikationsrammen mellem viden, færdigheder og kompetencer:²

Viden omfatter følgende aspekter:

- *Type af viden* vil sige, om der er tale om teoretisk viden eller praktisk viden.
- Om der er tale om *forståelse* vil sige, i hvor stort omfang man kan sætte sin viden ind i en sammenhæng. Forståelse kommer eksempelvis til udtryk, når man kvalificeret kan forklare noget for andre.

Færdigheder omfatter følgende aspekter:

- *Type af færdigheder*: Om der er tale om kognitive færdigheder (for eksempel at kunne regne), praktiske færdigheder (for eksempel at kunne bygge et modelhus), kreative færdigheder (for eksempel at kunne designe en stol) eller kommunikative færdigheder (for eksempel at kunne udtrykke sig mundtligt eller skriftligt).
- *Hvilken opgaveløsning, færdigheden skal anvendes til*. Det vil sige opgavens kompleksitet, hvilket igen vil sige, hvilke krav der stilles til udvælgelse og vurdering af viden, der indgår i opgaveløsningen.
- *Hvilken kommunikation der kræves*. Det vil sige, hvilke målgrupper der skal kommunikeres med, hvor komplekst budskabet er, og hvilke virkemidler der anvendes i kommunikationen.

Kompetencer er den bevidste evne til at anvende viden og færdigheder i en given kontekst, eksempelvis i videre læring, i arbejde eller studier. Ansvar og selvstændighed er centrale begreber her. Kompetence omfatter følgende aspekter:

¹ <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Uddannelse-og-undervisning-for-voksne/2010/kvalifikationsramme-stor?Mode=full>

² Begreberne defineres indledningsvist i Europa-Parlamentets og Rådets henstilling af 23. april 2008 på følgende måde:

- Viden: resultatet af en assimilering af information gennem læring. Viden er den samling fakta, principper, teorier og praksis, der vedrører et arbejds- eller studieområde. I den europæiske referenceramme for kvalifikationer beskrives viden som teoretisk og/eller faktuel
- Færdigheder: evnen til at anvende viden og knowhow til at udføre opgaver og løse problemer. I den europæiske referenceramme for kvalifikationer beskrives færdigheder som kognitive (brug af logisk, intuitiv og kreativ tænkning) eller praktiske (brug af praktisk håndslag og af metoder, materialer, værktøj og instrumenter)
- Kompetence: en dokumenteret evne til at anvende viden, færdigheder og personlige, sociale og/eller metodologiske evner i arbejds- eller studiesituationer og i faglig og personlig udvikling. I den europæiske referenceramme for kvalifikationer beskrives kompetence i form af ansvar og selvstændighed.

- *Handlerummet*. Det vil sige, i hvilke typer af fortsat læring, arbejde og studier viden og færdigheder kan bringes i spil. Hvilken grad af uforudsigelighed og foranderlighed vil der være i disse sammenhænge?
- *Samarbejde og ansvar*. Det vil sige, i hvor høj grad man kan varetage ansvaret for sit eget og andres arbejde. Hvor komplekse samarbejdssituationer kan man indgå i?
- *Læring*. Det vil sige, i hvor høj grad man kan tage ansvar for sin egen læring og kompetenceudvikling.

Definition af centrale begreber for forenkling af Fælles Mål

Mastergruppen anbefaler på baggrund af den danske Kvalifikationsramme for Livslang Læring, at følgende definitioner af de centrale begreber er grundlag for forenkling af Fælles Mål:

Viden omfatter faktuel viden, teoretisk og begrebslig viden, procedure- eller principviden og praksisviden

Færdigheder omfatter brug af tilegnet viden og knowhow til udførelse af opgaver og opgaveløsning

Kompetencer omfatter brug af viden og færdigheder (personligt, socialt og metodisk), herunder kompetencen til at kunne reflektere (attitude) over viden og færdigheder

Kompetencer udvikles gennem viden, færdigheder samt holdninger og værdier i et gensidigt og vekselvirkende samspil. Kompetence er et overbegreb, hvortil der knytter sig mål for viden og mål for færdigheder. Mål for viden og færdigheder angiver med andre ord grundlaget for de kompetencer, eleverne må tilegne sig.

3. Måltype

Læringsmål

Arbejdet med forenkling af Fælles Mål har til formål at understøtte arbejdet med elevernes læringsudbytte ved at skabe sammenhænge mellem lærerens undervisning og mål for elevernes læring.

Mastergruppen anbefaler derfor, at forenkledede Fælles Mål i fagene formuleres som mål for elevernes læring. De eksisterende Fælles Mål 2009 er i mange fag formuleret som mål for undervisning, og de bruges ikke som didaktisk planlægningsredskab for lærerne.³

Mål for elevens læring betragtes som kompetencemål: Kompetencemålene beskriver, hvad eleverne skal kunne efter endt undervisning på bestemte årstrin. Der opstilles kompetencemål inden for fagets kompetence- eller stofområder. De samlede kompetencemål er grundlaget for vurdering af elevernes kompetence i faget.

Eleverne viser kompetence i konkrete situationer ved at bruge viden og færdigheder til at løse opgaver samt – i dialog med lærerne – reflektere over opgaveløsningen. For hvert kompetencemål defineres således et antal mål for, hvad eleven skal vide (vidensmål) og kunne (færdighedsmål) for at opnå kompetencemålet.

³ Evaluering af lærernes brug af Fælles Mål, EVA (2012)

Et eksempel på et læringsmål i historie

Eleven har viden om historiske metoder (vidensmål)

Eleven kan forholde sig kritisk til kilder (færdighedsmål)

Eleven bruger viden og færdigheder i forhold til en bestemt kontekst (fx undersøge websites for holocaustbenægtelse) og reflekterer efterfølgende over, hvordan man generelt skal forholde sig kritisk til informationssøgning på nettet.

Matrix

Mastergruppen anbefaler, at forenklede Fælles Mål udarbejdes ud fra en matrix, der skitserer ovenstående forståelse af forholdet mellem kompetencer, viden og færdigheder. Modellen tager afsæt i den internationale og nationale udmøntning af kvalifikationsrammen og er inspireret af de internationale erfaringer med kompetencemål, herunder af Schweiz og Ontario.

Arbejdet med forenkling af Fælles Mål skal tilstræbe mest mulig ensartethed på tværs af fagene, uden at fagenes indhold devalueres. Matrixen skal kunne anvendes direkte af lærerne som mål for elevernes læring. Matrixen må følgelig kunne rumme fagenes relevante forskelligheder.

Alle fag organiseres i et antal kompetence- og/eller stofområder. For hvert område opstilles et overordnet kompetencemål for elevens læring samt en række videns- og færdighedsmål. Videns- og færdighedsmålene er i samspil.

Modellen medfører, at der vil være en væsentlig reduktion i antallet af kompetencemål i forenklede Fælles Mål i forhold til de eksisterende Fælles Mål 2009.

Kompetence- og/eller stofområder	Overordnet kompetencemål	Mål 1		Mål 2		Mål 3		Mål 4		Mål 5		Mål n	
		v	f	v	f	v	f	v	f	v	f	v	f
1		v	f	v	f	v	f	v	f	v	f	v	f
2		v	f	v	f	v	f	v	f	v	f	v	f
3		v	f	v	f	v	f	v	f	v	f	v	f
4		v	f	v	f	v	f	v	f	v	f	v	f

Se bilag 1 for eksempel på matrix i udvalgt stofområde i matematik.

Normalmål og opmærksomhedspunkter i udvalgte kerneområder

Mastergruppen anbefaler, at forenklede Fælles Mål formuleres som normalmål, der bygger på det gennemsnitlige forventningsniveau for et klassetrin. Målene er fælles for alle elever. Vurderinger af målopfyldelsesgrader sker gennem evalueringer, test og prøver. De steder, hvor eksisterende Fælles Mål er formuleret som mål for elevens læring, er de i overvejende grad formuleret som normalmål.

Normalmål beskriver elevens forventede kompetenceniveau, fx:

- En elev er kompetent, når han/hun råder over viden og færdigheder, som han/hun forstår at bruge og kan forholde sig selvstændigt til.
- En elev kan betegnes som kompetent, når han/hun anvender sin viden og sine færdigheder til at håndtere en situation og vælger hensigtsmæssige løsninger på en reflekteret måde.

Det fremgår af aftalen om folkeskolereformen, at folkeskolens styrker og faglighed skal fastholdes og udvikles ved at arbejde for følgende tre overordnede mål:

- Mål 1. Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan
- Mål 2. Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater
- Mål 3. Tilliden til og trivslen i folkeskolen skal styrkes blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis.

Det er afgørende, at de fagligt svage elever identificeres tidligt med henblik på, at der kan igangsættes den nødvendige indsats for, at eleverne kan få et optimalt læringsudbytte af undervisningen. Normalmål understøtter ikke i sig selv undervisningsdifferentiering.

Det er mastergruppens anbefaling, at øget fokus på de fagligt svage elever skal tænkes ind forenklingen af Fælles Mål.

Mastergruppen er enig om, at der er behov for at være særligt opmærksom på den grundlæggende viden og færdigheder, som er en forudsætning for, at eleven kan tilegne sig kompetencer på efterfølgende klassetrin. Opmærksomhed på den grundlæggende viden og færdigheder skal sikre, at læreren så tidligt som muligt identificerer fagligt svage elever med henblik på, at der følges op over for elever, som ikke har viden og færdigheder til at få et tilstrækkeligt udbytte af undervisningen på de efterfølgende klassetrin. Dette kan blandt andet imødekommes ved yderligere konkretisering af målene.

Fokus på de fagligt svage elevers grundlæggende viden og færdigheder skal være et dialogredskab til understøttelse af lærerens undervisningsdifferentiering og fokus på elevernes progression. Det skal endvidere udgøre grundlaget for dialog mellem relevante parter på skolen om elevens læring.

Mastergruppen anbefaler, at der beskrives opmærksomhedspunkter inden for udvalgte kerneområder i dansk, matematik og engelsk i forenkledede Fælles Mål. Opmærksomhedspunkter er en beskrivelse af det *forventede beherskelsesniveau* af læringsmål for den grundlæggende viden og færdigheder inden for udvalgte kerneområder i dansk, matematik og engelsk, som er en forudsætning for, at eleven kan få tilstrækkeligt udbytte af den videre undervisning på de efterfølgende klassetrin. Opmærksomhedspunkter er en del af Fælles Mål og har samme status som målene.

Læreren skal være særligt opmærksom på, om eleven opnår den grundlæggende viden og færdigheder. Opmærksomhedspunkterne er dialogredskab til drøftelse af elevernes progression.

Skolelederen har det samlede pædagogiske ansvar for skolens virksomhed. Opmærksomhedspunkterne danner et naturligt grundlag for den løbende dialog mellem lærer og skoleledelse om, hvordan skolens samlede beredskab kan støtte op om elevens læring fremadrettet med henblik på, at eleven opnår den grundlæggende viden og færdigheder.

Opmærksomhedspunkter er en præcisering af målene inden for rammerne af forenkledede Fælles Mål. Opmærksomhedspunkter skal ses i relation til den generelle forpligtelse, som kommunalbestyrelsen har jf. folkeskoleloven til at give eleverne et undervisningstilbud, som lever op til Fælles Mål, samt bidrage til at opfylde de målsætninger, der fremgår af aftalen om folkeskolereformen.

Mastergruppen vurderer, at opmærksomhedspunkterne kan realiseres inden for de eksisterende økonomiske rammer. Indførelsen af opmærksomhedspunkter vil kunne ske inden for de eksisterende rammer for Fælles Mål, jf. bekendtgørelse om Fælles Mål.

Alle elever skal udfordres gennem hele skoleforløbet. Der er således behov for i det vejledende materiale at konkretisere forskellige evalueringsredskaber og kompetenceopgaver, der kan bidrage til at differentiere mellem elevers forskellige målniveauer. Dette gælder i høj grad også udfordringsmål for de fagligt dygtige elever, herunder eksempler på hvordan fagligt dygtige elever kan arbejde med læringsmål, der ligger over det klasstrin, de går på. Fx hvordan en dygtig læser i anden klasse kan arbejde efter læringsmål for læsning, der er beskrevet for 4. klasse.

Måltype for forenklede Fælles Mål

Forenklede Fælles Mål er mål for elevernes læring (kompetencemål) samt underliggende mål for, hvad eleven skal vide (vidensmål) og kunne (færdighedsmål) for at opnå kompetencemålet.

Forenklede Fælles Mål er normalmål, der bygger på det gennemsnitlige forventningsniveau for et klasstrin.

Der formuleres opmærksomhedspunkter for udvalgte kerneområder i dansk, matematik og engelsk.

Der udarbejdes eksempler på evalueringsredskaber og kompetenceopgaver i det vejledende materiale, der kan understøtte arbejdet med undervisningsdifferentiering.

4. Forenklede Fælles Mål i fagene

Forenklede Fælles Mål for de obligatoriske fag og emner i grundskolen

Der findes 16 obligatoriske fag samt tre obligatoriske emner i folkeskoleloven. De obligatoriske emner (Færdselslære, Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab samt Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering) er timeløse.

Tysk og fransk er tilbudsfag. Faget Dansk som andetsprog er endvidere obligatorisk for alle elever, som har behov for herfor.

Der er faghæfter for de obligatoriske fag og emner, tilbudsfag og Dansk som andetsprog.

Der udarbejdes forenklede Fælles Mål for de obligatoriske fag i grundskolen (bh.kl. og 1. – 9. klasse), tilbudsfag og Dansk som andetsprog. Håndværk og design og Madkundskab erstatter fagene sløjd, håndarbejde og hjemkundskab som obligatoriske fag.

Fagene beskrives på maksimalt cirka 10 – 15 sider afhængig af størrelsen på faget.

Der udarbejdes forenklede Fælles Mål for det obligatoriske emne Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering (UEA).

Færdselslære og Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab indarbejdes i fagene. Det skal i den forbindelse foretages en kritisk vurdering af emnernes indhold.

Trævgående emner

Elevernes alsidige udvikling

Undervisningsministeriet udsendte i 2010 et faghæfte om elevernes alsidige udvikling (faghæfte 47). Faghæftet peger på tre konkrete forudsætninger i skolen for elevernes alsidige udvikling. Faghæftet er vejledende, og der er ikke formuleret bindende mål for elevens alsidige udvikling.

Mastergruppen anbefaler, at der ikke opstilles bindende mål for elevens alsidige udvikling. Elevens alsidige udvikling tænkes som dimension i målene i fagene. Elevens alsidige udvikling opretholdes som særskilt område i det vejledende materiale.

Medie- og it-kompetencer

Undervisningsministeriet udgav i maj 2010 et faghæfte for It- og mediekompetencer (faghæfte 48). Faghæftet peger på fire temaer i den faglige og tværfaglige undervisning (informationssøgning og –indsamling, produktion og formidling, analyse samt kommunikation, vidensdeling og samarbejde). Faghæftet er vejledende, og der er ikke formuleret bindendemål for elevernes it-kompetencer.

Mastergruppen anbefaler, at der formuleres særskilte mål for elevernes it-kompetencer i alle fag. It- og mediekompetencer opretholdes endvidere som særskilt område i det vejledende materiale. Det anbefales endvidere, at der inddrages tværgående kompetencepersoner i arbejdet med forenkling af Fælles Mål i fagene med henblik på, at it integreres i alle fag.

Sproglig dimension

Det er afgørende for elevernes læring, at eleverne udvikler sig til målrettede og strategiske læsere, der læser fagtekster på en faglig måde. Der bør derfor være fokus på elevernes faglige læsning under hele grundskoleforløbet og i alle fag.

Lærerne er i de eksisterende Fælles Mål forpligtet til at tilpasse undervisningen i alle fag til de tosprogede elever sproglige behov. Dansk som andetsprog som dimension er del af undervisningsvejledningen, men indgår ikke i de bindende trin- og slutmål for fagene.

Mastergruppen anbefaler, at der opstilles mål for elevernes sproglige udvikling i alle fag, der indbefatter mål for faglig læsning samt elevernes sproglige behov. Sproglige kompetencer kan indgå i et stofområde om arbejdsmåder.

Bæredygtig udvikling

Formålsparagraffen understreger, at folkeskolen skal give eleverne forståelse for andre lande og kulturer og bidrage til deres forståelse af menneskets samspil med naturen. I en globaliseret verden er der behov for at sætte fokus på bæredygtig udvikling.

Der eksisterer i dag ikke et faghæfte om bæredygtig udvikling. Internationalisering er en dimension i fx sprogfagene og samfundsfag, og menneskets samspil med naturen står centralt i de naturfaglige fag.

Mastergruppen anbefaler, at der indgår et tværgående tema om bæredygtig udvikling i de relevante fag. Bæredygtig udvikling kan fx indbefatte globalisering, global citizenship, menneskerettigheder, interkulturalitet, nord-syd problematikker, klimaproblematikker mv.

Valgfag

Mastergruppen har ikke drøftet valgfag i grundskolen.

Forenklede Fælles Mål i fagene

Der formuleres forenklede Fælles Mål i de obligatoriske fag, tilbudsfag og Dansk som andetsprog i grundskolen (bh. kl. og 1 – 9. klasse)

Der udarbejdes forenklede Fælles Mål for det obligatoriske emne Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering

Mål for de obligatoriske emner Færdselslære og Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab indarbejdes i Dansk og Idræt.

Der formuleres mål for elevernes it-kompetencer og sproglige udvikling i alle fag. Bæredygtig udvikling indgår i relevante fag. Elevernes alsidige udvikling tænkes ind som dimension i fagenes mål.

5. Fagens struktur

Fagformål

Fagformål er den overordnede beskrivelse af fagets formål og begrundet, hvad eleverne forventes at lære gennem faget.

Mastergruppen anbefaler, at fagformålet revideres i relation til læringsmålstænkningen. Der kan i nogle fag være behov for at præcisere eller målrette fagformålet, herunder ift. aktualitet.

Sammenlægning af slutmål og trinmål for 9. klasse

I dag eksisterer både slutmål for 9. klasse samt trinmål for 9. klasse. Slutmålene beskriver, hvad eleven skal have lært gennem hele skoleforløbet. Trinmålet beskriver, hvad eleven skal have lært på de sidste trin. Målene er i høj grad overlappende, og slutmål og trinmål på 9. klasse kan medføre uklarhed hos lærerne.

De forenklede Fælles Mål skal i højere grad end i dag have tydeligt fokus på elevens progression igennem skoleforløbet.

Mastergruppen anbefaler, at slutmål og trinmål for 9. klasse sammenlægges, og at der kun formuleres trinmål for 9. klasse.

Trinmål

I dag er der trinmål på udvalgte trin. I dansk er der fx trinmål på 2., 4., 6., og 9. klasse. For matematik er der trinmål på 3., 6. og 9. klasse.⁴

Lærerne skal konkretisere trinmålene i udarbejdelsen af årsplan for de enkelte klassetrin. Der er i Fælles Mål en læseplan for hvert trin, som beskriver hvad undervisningen skal lede frem mod i forhold til elevernes progression. Evalueringer viser, at lærerne har svært ved at konkretisere trinmålene til mål for de enkelte klassetrin.

Mastergruppen er enig om, at trinmål efter hvert klassetrin vil have den fordel, at der forløbende og kontinuerligt rettes opmærksomhed mod progression eller mangel på samme i elevens læring. Trinmål

⁴ De nationale test stemmer i nogen grad overens med trinmålene. I dansk er der nationale test i 2., 4., 6. og 8. klasse. I matematik er der nationale test i 3. og 6. klasse.

kan endvidere hjælpe læreren med at operationalisere målene til konkrete mål for de enkelte elever i den daglige undervisning.

Mastergruppen er desuden enig i, at trinmål efter hvert klassetrin ikke må blive u hensigtsmæssigt detaljerede, hvilket kan begrænse lærerens rum for tilrettelæggelse af undervisningen, samt blive for mekaniske. Det kan endvidere vise sig svært at detaljere trinmålene tilstrækkeligt til, at de kan formuleres på hvert klassetrin.

Indførelse af trinmål efter hvert klassetrin vil medføre et øget antal trinmål end de eksisterende Fælles Mål 2009. Dette skal ses i lyset af en væsentlig reduktion i antal generelle kompetencemål, jf. ovenfor.

Mastergruppen kan ikke give en samlet anbefaling i forhold til trinmål. Mastergruppen understreger, at en løsning skal tydeliggøre elevernes progression men undgå u hensigtsmæssig detaljeringsgrad, som kan begrænse elevernes læring.

Stofområder

Der er i dag fire centrale færdigheds- og kundskabsområder i hvert fag.

Mastergruppen anbefaler, at der formuleres mål i et antal kompetence- eller stofområder pr. fag samt for arbejdsområder i faget. Der kan være variation i stofområder og antal områder for arbejdsområder på tværs af fagene. Der skal følges op i løbet af arbejdsgruppernes arbejde med henblik på, at antallet af stofområder holdes nede, samt at der sikres ensartethed på tværs af fagene.

Læseplan

Læseplanen beskriver, hvad undervisningen skal lede frem mod slut- og trinmål i forhold til elevernes progression. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at vedtage ministeriets læseplan, hvilket er gængs praksis.

Læseplanen og trinmål skal ses i tæt relation. Spørgsmål om trinmål vil have betydning for kravene til læseplanerne. En anbefaling om læseplanen afhænger derfor af beslutning om trinmål.

Dynamisk vejledning

Forenkledede Fælles Mål skal understøtte lærerne i deres arbejde med elevernes progression og undervisningsdifferentiering. Som nævnt ovenfor kan det være en udfordring for lærerne at anvende Fælles Mål i praksis i forhold til den enkelte elev eller klasse. Der er derfor behov for at styrke hjælpen til lærerne til at tilrettelægge, gennemføre og evaluere målstyret undervisning, herunder at stille værktøjer til rådighed til lærerne.

Det er samtidig afgørende, at vejledningen begrænses og præciseres.

Mastergruppen er enige om, at der er et stort potentiale i dynamisk it-understøttet vejledende materiale, som kan øget tilgængeligheden og målrette operationalisering af målene samt værktøjer til lærerne i arbejdet med forenkledede Fælles Mål.

Mastergruppen anbefaler, at der udarbejdes en generel vejledning for forenkledede Fælles Mål, der blandt beskriver arbejdet med læringsmål, undervisningsdifferentiering, evaluering mv.

Mastergruppen anbefaler, at det fagspecifikke vejledende materiale i højere grad gøres til et dynamisk værktøj, der udfolder målene. Vejledningen kan blandt andet indeholde eksempler på differentierede

kompetenceopgaver og evalueringsredskaber tilknyttet bestemte trinmål, eksemplariske undervisningsforløb, uddybende tematiserede vejledninger i forhold til udvalgte emner og forløb mv.

Fagstruktur for forenklede Fælles Mål

Indhold af fagformål fastholdes som udgangspunkt, men omformuleres fra beskrivelse af fagets indhold til beskrivelse af, hvad eleverne skal lære i faget

Slutmål erstattes af trinmål for 9. klasse.

Omfang af trinmål må bygge på en vurdering af balancen mellem progression og anvendelighed

Der opstilles mål i et antal kompetence- eller stofområder samt arbejds måder pr. fag. Antal kompetence- eller stofområder og arbejds måder afhænger af fagets karakter og omfang.

Læseplan afhænger af trinmål

Der udarbejdes en generel vejledning om arbejdet med mål

Fagspecifik it-understøttet vejledende materiale gøres dynamisk og redskabsorienteret

6. Styring og understøttelse af målene i praksis

Mastergruppen har drøftet en række aspekter, der er afgørende for, at de forenklede Fælles Målbedre kan anvendes af lærerne, samt at det bliver tydeligt for lærere, ledere, forældre og elever, hvad det forventes, at den enkelte elev kan på hvert klassetrin.

Mastergruppens drøftelser har taget udgangspunkt i, hvordan *formuleringen* af forenklede Fælles Mål kan understøtte implementeringen af målene fremadrettet.

Understøttelse af lærernes tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af undervisning

Forenklede Fælles Mål skal understøtte en holdningsændring, så lærerne i højere grad arbejder med målstyret undervisning og følger op på elevernes læring. Fælles Mål skal være grundlaget for lærernes daglige tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af undervisningen.

Mastergruppen er enig i, at formulering af forenklede Fælles Mål som læringsmål i sig selv bidrager til et fundament for lærerens didaktiske arbejde, der understøtter udfordringen med undervisningsdifferentiering, evaluering af elevernes læringsudbytte og dialog med eleverne.

Mastergruppen peger herudover på, at de forenklede Fælles Mål skal:

- være overskuelige i lærerens daglige arbejde
- understøtte progression og differentiering
- være tilgængelige
- være et dynamisk redskab

En forenkling af Fælles Mål kan dog ikke stå alene. Forenklingens arbejde skal følges op med en implementeringsindsats, der sikrer en holdningsændring hos lærerne. Med henblik på at sikre, at forenklingen af Fælles Mål understøtter den efterfølgende implementeringsindsats anbefaler mastergruppen, at formuleringen af de forenklede Fælles Mål bedst muligt bidrager til, at:

- Læreren ved, hvornår Fælles Mål er opfyldt:
 - Det er tydeligt, hvornår målene er nået
 - Målene har fokus på progression
 - Målene kan let omsættes til individuelle læringsmål

- Læreren har fokus på elevens læring som undervisningen er et middel til at nå:
 - Målene afspejler faget kerneområder klart og kortfattet
 - Det er let at oversætte fra mål til undervisning
 - Det er let at oversætte til elev- og forældresprog
- Lærerne deler erfaringer om, hvordan der skabes læring hos eleverne:
 - Fælles Mål er del af det fælles daglige sprog
 - Der er en fælles brug af termer for elevernes kompetencer

Målene skal understøtte elevernes motivation og faglige udbytte

Mastergruppen anbefaler, at målene formuleres, så de kan formidles klart og tydeligt til elever og forældre. For elevernes faglige og sociale læring er det afgørende, at målene er omdrejningspunkt for lærerens feedback i forhold til elevernes læringsudbytte.

Tilsvarende skal lærerne med afsæt i målene føre en dialog med forældrene om elevernes læringsudbytte. Dialogen kan med fordel inddrage inspiration fra det internationale arbejde med digitale hjælpeværktøjer, der understøtter arbejdet med mål, elevmotivation og forældreinddragelse.

Digitalisering

Digitalisering af de forenkledede Fælles Mål skal medvirke til at it-understøtte lærernes daglige arbejde med planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisningen ved at give mulighed for at koble de forenkledede Fælles Mål til fx kompetenceopgaver, evalueringsredskaber og andet vejledende materiale, herunder læringsressourcer. Endvidere kan digitaliseringen anvendes som grundlag for formidling af målene til elever, forældre, ledere og kommunalbestyrelsen gennem øget tilgængelighed.

Mastergruppen lægger op til en ensartethed i målenes struktur, som muliggør den efterfølgende digitalisering. Digitaliseringen skal ske på semantisk niveau (in the web) og i overensstemmelse med internationale standarder på området. Det giver fleksible muligheder for, at de informationer, der ligger i de forenkledede Fælles Mål, rent teknisk kan stilles direkte ”til rådighed” for de ressourcer og processer, som målene skal kobles sammen med.

Mastergruppen anbefaler, at de forenkledede Fælles Mål og det tilhørende vejledende materiale digitaliseres med fokus på semantiske webprincipper (in the web) og i overensstemmelse med internationale standarder.

Målstyring

Mastergruppen anbefaler, at der rettes fokus på samspil mellem mål og styring i forhold til forvaltning og skoleledelse, men særligt i forhold til skoleledelse og lærere og elever. Samspillet skal afspejle sig både i forberedelse, gennemførelse og evaluering af undervisning samt betydning for elevernes læringsudbytte. Dialoger om den pædagogiske praksis i arbejdet med mål skal være omdrejningspunkt for dialoger mellem de forskellige parter. Dialogen kan med fordel baseres på meningsfulde kvalitative og kvantitative data tilvejebragt ved lærernes løbende evaluering af elevernes læring. Data der belyser såvel faglige som sociale mål.

Forholdet mellem kvalitetsrapporter og Fælles Mål bør afklares med henblik på, at kvalitetsrapporten kan blive et relevant værktøj.

København d. 19/06-2013

Mastergruppen for forenkling af Fælles Mål

Arne Eggert, afdelingschef, MBU(formand)

Andreas Rasch-Christensen, forskningschef, VIAUC

Jens Rasmussen, professor, Institut for Uddannelse og Pædagogik, AU

Morten Misfeldt, lektor, institut for Læring og Filosofi, AAU

Bente Kjøge, skoleleder, Hummeltofteskolen, Lyngby-Tårnbæk Kommune

Dorthe Møller, chefkonsulent, Center for Børn og Uddannelse, KL

Jesper Støier, Skole- og uddannelsespolitisk chef, DLF

Lise Vogt, fagkonsulent i dansk, MBU

Klaus Fink, fagkonsulent i matematik, MBU